

A FOST UN MUNTE DE BUNĂTATE

General de brigadă Stan Petrescu

L-am cunoscut pe generalul Gușa Ștefan încă din anii 1985 – 1986, ocazional, în curtea Academiei Militare. Mă aflam la un curs de limba germană, iar domnia sa fusese invitat să participe la unele activități curente, pe linie de învățământ. De fapt, ne revedeam întrucât ne cunoscusem un pic mai devreme la Cosești, județul Buzău, comună de care aparține satul său natal, Spătaru. Maior pe atunci, se afla în concediu de odihnă, iar eu, tânăr locotenent, căutam niște cunoștințe. Văzându-l în plin centrul comunei, l-am salutat energic; mi-a răspuns la salut în același mod. M-a oprit și m-a întrebat dacă sunt din zonă și la ce unitate sunt încadrat. I-am răspuns că sunt conjudețean de-al dânsului, din comuna Padina și că îmi desfășor activitatea la Unguriu – Buzău.

Încă de atunci mi-a făcut o impresie excelentă. Am simțit harul unui om cu adevărat bun, din care radia un amestec de inteligență absolută, intuiție, hotărâre blândă, dar și un anume fel de timiditate.

I-am oferit atunci multe date despre mine și i-am mărturisit că este cunoscut în Armată ca primul comandant de formație inginească, și că energia sa cât și succesele sale stârnesc unele invidii. Cred că aceste cuvinte l-au măgulit, dar l-au și mișcat din simplul motiv că afla aceste simple aprecieri tocmai în comuna sa și de la unul ca mine, pe care-l întâlnise pentru prima dată. Ca vârstă ne despărțeau doar șapte ani, însă de departe observai în ținuta sa personalitatea unui ofițer superior deja format.

Succesele sale profesionale au uimit multe vârfuri ale ierarhiei militare, precum și masa mare de ofițeri care-i cunoșteau priceperea și calitățile în ale milităriei, talentul și capacitatea sa de a comanda. În toate unitățile pe care le-a comandat a fost iubit deopotrivă de soldați și de întregul corp de cadre.

În vara anului 1983, am efectuat cu domnia sa o călătorie în garnizoana Turda. Acolo am vizitat regimentul de tancuri pe care-l comandase cu ani în urmă. Revederea cu regimentul său a fost ca o mare zi de sărbătoare. La despărțire, întregul regiment avea lacrimi în ochi.

Când a ajuns în fruntea Marelui Stat Major, noi buzoienii am jubilat.

În anul 1989, mă aflam la un curs post-academic la Academia Militară. De la ultima noastră întâlnire trecuseră câțiva ani. A aflat că sunt la curs și m-a invitat la cabinetul său. Întregul colectiv amuțise. Nici eu nu am știut pentru ce motiv am fost chemat. Avusesem mai multe necazuri. La Marele Stat Major m-am prezentat în ținută cu cizme și centură. M-a primit degajat, distins și zâmbitor. Înfașurarea lui firească, detașată de orice obligații de serviciu, jovialitatea și blândețea îi rămăseseră neschimbate. Mi-a reproșat că nu am raportat prezența mea la curs și, mai ales, că nu i-am mărturisit necazurile pe care le avusesem cu ceva timp în urmă. Știa totul sau aproape totul despre mine. Pe timpul scurtei întrevederi, mi-a reprodus cu minuție întreaga conversație avută cu mulți ani în urmă. Eram lovit ca de trăsnet. Atunci, ca și mai târziu, constatam că avea o memorie formidabilă. Uimea prin precizie și detaliu, dar și prin analiză sigură, efectuată după toate regulile ingineresti. Avea toate calitățile unui mare comandant. Îl caracterizau perseverența pe timpul lucrului, măiestria în a

stabili raporturi clare și durabile de serviciu, atât cu șefii cât și cu subordonații, răbdarea cu care erau ascultați aceștia, dar și o nețărmurită dorință de împlinire profesională. Iubea oamenii cum numai el știa să-i iubească.

Era un bun și adevărat credincios, iubitor de oameni, întreaga filozofie de viață având rădăcini în morala creștin-ortodoxă.

Își iubea mama nespun de mult. Se mândrea cu originea sa socială, țaran de la Spătaru. Avea darul de a se apropia de oamenii aflați în nevoie, și-i ajuta cât de mult cu putință.

Cât privește familia, era altarul vieții sale. Bijuteriile sale cele mai de preț erau Anca și Vera, alături de mămica lor, Lala Gușă. Dacă pe timpul vieții Dumnezeu i-a hărăzit trei fete dulci și dragi, după moarte i-a dăruit trei nepoței de aur.

Deseori îmi reamintea: „Stane, să nu-ți uiți țărani pădineni și țărâna din care te-ai născut. Locurile noastre natale și credința în Dumnezeu sunt pietrele noastre filozofale. Din aceste singure motive, românul nu poate fi decât bun și tolerant, răbdător și înțelegător”.

Popularitatea sa în Armată se datora osaturii sale morale deosebite, dar și profesionalismului său nepereche. Deseori rostea cu aer de înțelept: „Dacă un tanchist nu a știut să sugă țâță de la tanc, nu poate ajunge un bun comandant”. Aluzie la arma în care s-a format și căreia i-a rămas credincios până la capăt.

Avea o mare putere de muncă, dublată de perseverență, și o meticulozitate molipsitoare. Nu puteai sta locului când dânsul se angaja într-o anumită lucrare. Iar spiritul său de observație, extrem de puternic, înrâurea munca comandanților de la toate nivelurile, dar în special avea o atitudine exigentă față de lucrul bine făcut. „Să judeci ofițerul după faptele sale și după tot ceea ce a întreprins”, rostea în diverse situații ilustrul general. Ne îndemna permanent să ne cultivăm simțul realității, să judecăm oamenii așa cum sunt și chiar dacă ne supărăm uneori, să nu punem pe limbă vitriol, căci atunci cuvinteleucid. „Oamenii pot fi conduși cu cuvântul, dar în același mod pot fi distruși”, mai rostea domnia sa.

Impresia mea rămâne neschimbată. A fost un munte de bunătate, un iubitor de oameni, un creștin adevărat, un comandant adevărat care poate să ocupe loc alături de predecesorii care au îmbogățit prin faptele lor istoria militară a poporului român. Și-a iubit poporul ca nimeni altul și a închis ochii cu credința că și-a servit patria și neamul din care s-a tras.

Una din preocupările sale pe timpul cât mi-a fost comandant direct a fost aceea de a elimina orice fel de „abuz cazon” din unități.

Veneau semnale de pe teritoriu, din care rezultau o serie de abuzuri săvârșite de diverși comandanți, dar și practici neregulamentare.

De pe poziția pe care o aveam în lanțul comenzii, i-am semnalat că într-o unitate din teritoriul Armatei a 2-a, un comandant își umilea în mod repetat subordonații, adresându-le îndeobște cuvinte jignitoare. Acest comandant era un semidoct, un fățarnic care în raport cu subordonații se purta ca o brută, iar față de șefii ierarhici avea un comportament dezgustător de obedient, astfel că autoritatea sa morală scăzuse la cote alarmante. În plus, ținea cu tot dinadinsul să avertizeze subordonații, în diverse ocazii, că deține titlul de erou în Revoluția din Decembrie 1989. Își construise un staff pe măsura tarelor lui morale. Ne-am urcat împreună în mașină și în trei ceasuri și jumătate eram la acea unitate, unde l-a convocat pe comandantul acelei unități împreună cu stafful său. Incredibilul s-a produs. Generalul Gușă i-a adresat un potop de cuvinte dure, cuvinte alese din panoplia acelor pe care le folosea, în mod neiscusit, comandantul în discuție.

Pe cei prezenți i-a gratulat cu cuvinte la fel de usturătoare. Și dintr-o dată s-a oprit. Îi priveam la rându-mi și îmi inspirau milă. Erau niște inși, nu militari, arătau ca niște mieluși, cerând îndurare și nu iertare, deveniseră cu toții atât de mici încât nu-i mai recunoșteai.

Împrecinatul se trezi în cele din urmă și băigui abia inteligibil câteva cuvinte care păreau să însemne că-și cere scuze.

Deodată generalul Gușă se însenină, zâmbi, îl bătu pe umăr pe cel apostrofat și-i spuse: „Te-am tratat pe dumneata exact așa cum îți tratezi pe subordonați, iar pe ciracii dumitale deopotrivă”. Apoi mi se adresează zâmbind: „Privește, măi tată! Iată cum arată un erou din Revoluția Română!”. Apoi încheie cu o pildă: „Cu cât mai josnic este comandantul, cu atât mai abjecți sunt ciracii lui”.

Era priceput în arta cuvântului. Folosea cuvinte simple pe care le rostea cu o convingere firească. La adunarea cu întreg personalul acelei unități s-a adresat acestuia, în maniera sa binecunoscută, adică cu blândețe și convingere, arătându-le că în noile condiții democratice trebuie să redevenim noi. Să ne dezbrăcăm de haina mizeră a ipocriziei și să-i tratăm pe oameni cu toată deferența. „Vai de comandantul care-și batjocorește soldatul pe care-l comandă și alături de care luptă”, rostea nu de puține ori.

În scurta sa alocuțiune nu a amintit nimic celor prezenți despre cele petrecute în biroul comandantului.

Atât comandantul cât și ajutoarele sale nu au scos un cuvânt, deși au fost invitați să o facă.

Nonșalant și bine dispus, generalul Gușă anunță în public faptul că „iubitul lor comandant” a renunțat la titlul de erou în revoluție, că această renunțare este de apreciat și că va propune autorităților militare superioare să ia act de acest model și să-l popularizeze ca pe un exemplu în toată Armata. Mai departe adaugă: „Noi militarii avem o singură și sfântă datorie față de țară, aceea de a o apăra cu prețul vieții atunci când se află în primejdie. La revoluție ne-am făcut datoria alături de cei douăzeci și trei de milioane de români. Nu este cazul să ne împănăm cu titlul de erou. Eroi sunt acei români cărora le putrezesc oasele în stepele Rusiei, în câmpiile Bulgariei, ale Ungariei și în munții Tatra. Ei au luptat pentru că țara se afla în pericol. Este o mare deosebire între sacrificiu și datorie. Datoria înseamnă a te implica, pe câtă vreme a te sacrifica înseamnă a muri. Eroi rămân pe câmpul de bătaie. Prin urmare, la revoluție noi ne-am făcut datoria. Să-i comemorăm pe cei morți ca pe niște adevărați eroi, să le aducem ofrande ca semn al nemuririi lor și să le cinstim memoria potrivit obiceiurilor noastre creștine”.

În timp ce rostea aceste cuvinte fierbinți, întreaga sală căzuse într-o muțenie desăvârșită.

Comandantul care provocase prezența noastră în acea garnizoană, amuțise și el de-a binelea. Asistasem la o lecție pe care n-am s-o uit întreaga mea viață, Lecția Ștefan Gușă.

Firește, acest om de mare suflet, prin cuvinte simple a reușit o îndreptare morală a celor vinovați pentru că la despărțire ei redeveniseră oameni normali.

Această istorioară nu este una imaginată. Martor îmi este Dumnezeu că am fost prezent la desfășurarea acestei lecții de îndreptare morală. Mărturisesc drept și în cunoștință de cauză faptul că acel comandant nu va uita strașnica lecție de viață primită de la un mare comandant, nimeni altul decât generalul Gușă Ștefan.

Merită să povestesc o altă istorioară.

Într-una din zilele verii anului 1992, sunt anunțat prin ofițerul de serviciu că am cinci minute la dispoziție spre a mă prezenta la ordinul generalului Gușă. Între intimi, îi ziceam nea Fane. Tuturora ne era drag acest apelativ. Îl simțeam apropiat, atât de apropiat... Era ca un frate mai mare pentru subordonații lui.

Am pășit cu atenție pragul în cabinetul său. I-am zărit prin fumul țigării sprâncenele bogate și încruntate, semn că ceva îl neliniștea. Se discuta aprins la o cafea, pe marginea reconfigurării Armatei, funcție de importanța și greutatea unor arme specifice. Printre cei câțiva ofițeri ce se aflau de jur împrejurul mesei de lucru am zărit figura unui distins gazetar militar, tanchist ca și comandantul nostru. Complice, i-am făcut cu ochiul. M-am prezentat, apoi am raportat: „Aștept ordine.” De sub sprâncenele stufoase, negre și arcuite, mă priveau

doi ochi încinși, care-mi trimiteau adevărate săgeți de lumină. Îmi zise: „Ia spune tu, Stănescule, ești artilerist la bază, da?”. „Da, i-am răspuns sigur de mine.”

În prelungirea afirmației mele adaug:

„Nu mai sunt artilerist ci ofițer de artilerie, între timp vopsit mov.”

„Ce vrei să spui, măi tată?, întrebă el cu blândețe.”

„Păi vreau să spun că și tanchiștii pot fi împărțiți în două grupe: tanchiști și ofițeri de tancuri, și...”

Nu am putut continua fiindcă mi-a tăiat replica și fără blândețe, de data asta, mi-a spus: „Vrei să sugerezi că noi cei de față, majoritatea tanchiști, nu am mai fi decât niște bieți ofițeri de tancuri?!”. „Da, îi răspund sigur de mine.” „Ascultă, Stănescule, dumneata, țăran născut la Padina, știi ce este un tanc?”

Crezând că acolo se făcuseră anumite glume pe seama armelor, am răspuns cu o glumă, astfel: „Cred că tancul este o armă deosebit de puternică, alcătuită dintr-un șenilat, care poate fi un tractor S 1300, peste care s-a montat un tun de calibru 100 mm”.

Deodată s-a ridicat în picioare și, consternat de gluma mea nesărată, m-a săgetat cu privirea, s-a apropiat de mine, m-a luat de bărbie și mi-a spus: „Ai întrecut măsura, domnule. Nici nu știi la ce te-ai expus. Ți voi pregăti o mare surpriză.” Apoi cu o voce de tenor, apăsând pe fiecare silabă i s-a adresat generalului Ion Safta, șeful său de Stat Major. „Nea Ioane, ești un neîntrecut profesor, pedagog și tanchist. Îl preiei pe acest artilerist rătăcit și până mâine dimineață va studia tancul. Va studia cu precădere tancul românesc. Verificarea cunoștințelor o fac personal, mâine la ora 08.00, în cabinetul meu și în prezența tuturor celor ce sunt acum, aici, de față.”

Din modul cum discutau cei doi, mi-am dat seama că nu-i de glumit. Toată noaptea am studiat tancul. Nu am părăsit unitatea în acea noapte.

A doua zi, la ora 08.00, în ținută de instrucție cu cizme și centură, prezentam comandantului meu caracteristicile tehnico-tactice ale tancului TR-800. Am încheiat în cele din urmă cu cuvintele: „Tancul este o uriașă uzină a cărei putere de foc este nimicitoare”.

Nea Fane mă asculta cu atenție, când ridicând din sprâncenele sale negre și dese, când făcând grimase, când corectându-mă amuzat. Deseori adăuga: „așa, foarte bine”, „păi vezi”, „sigur că da”, „fără îndoială”, „nesperat de bine” etc.

Mă străduiam să nu greșesc. Asistența formată din tanchiști avea toate proiectilele din priviri îndreptate asupra persoanei mele.

Neîndoielnic eram learcă de transpirație.

În cele din urmă, mă invită să iau loc lângă domnia sa și-mi spuse: „Ia zi, măi tată, te-ai lecuit de mine vreodată?”. „Niciodată”, îi răspund. „Nu-mi pot explica cum de memoria m-a ajutat în așa măsură încât să nu mă fac de râs în fața unei asemenea asistențe”. „Să-ți spun eu de ce te-a ajutat memoria. Mai întâi că ții mult la comandantul tău și în al doilea rând pentru că de mult îți pregătisem această lecție (farsă) din care văd că te-ai ales cu foarte multe cunoștințe despre arma tancuri.”

Era un actor desăvârșit când construia asemenea farse, firește, întotdeauna reușite. Era extrem de sensibil, uneori îl vedeam aplecat către pagina albă, punându-și gândurile în versuri. Nu am reușit să-i „fur” vreun vers. În spatele personalității sale puternice se ascundea o timiditate curată. Cocheta cu arta, cu muzica. Când privea un tablou, îl caracteriza în cuvinte puține, alese cu grijă, cu care reușea lesne să-l definească pe artist.

Frecvent ne deplasam la Spătaru, unde în curtea casei țărănești își depăna cu atâta bucurie, în fața bătrânei sale mame, amintirile copilăriei, ale adolescenței și maturității. „Mama mea este ca o icoană”, îmi mărturisea. „Privește-o și vei simți acest lucru.” Știam asta pentru că, la rândul-mi, îmi adoram mama.

Era un șef informat. Autoritatea sa nu era conferită de funcție și grad, ci de pregătirea sa profesională, de ținuta sa morală, dar mai ales de farmecul său personal, unic. Pe acest adevărat lider militar l-ar fi urmat întreaga Armată dacă acesta ar fi cerut-o.

Mulți ticăloși și farisei, cu ocazia unor întâlniri particulare, în loc să aibă sentimentul și bucuria unui privilegiu special că se aflau în preajma unei mari personalități, îl provocau, reproșându-i că ei nu înțeleg de ce la revoluție Armata nu a luat puterea.

Șeful, căci îl mai apelam și în acest mod, îi asculta încruntat, provocându-i la mărturisiri complete. Inteligența sa i-a zdrobit pe toți aceștia căci într-una din zilele sale bune le-a răspuns cum nu se poate mai limpede. Îl citez din memorie: „Domnilor, să lămurim o chestiune pentru totdeauna. Eu, generalul Gușă Ștefan, un om obișnuit ca și dumneavoastră, un soldat ca toți soldații acestei țări, un român cu obârșie țărănească, sunt unul din fideli servitori ai țării mele. O spun cu toată mândria. L-am trădat pe Ceaușescu cu două zile înainte de fuga sa. Mă aflam la Timișoara în miezul unui vulcan aprins. Din inima Timișoarei, din gura muncitorilor de la uzina „Elba”, a țâșnit memorabila strigare „Armata e cu noi.” Din acest moment am știut că lunga noapte se sfârșise. Puterea trecea încet dar sigur în mâna poporului. În orice democrație, Armata se subordonează puterii civile. Dacă eu, profitând de popularitatea mea, aș fi încălcat acest principiu, aș fi târât Armata și țara într-o aventură nemeritată. Mi-am respectat jurământul dat poporului meu. Mă pot judeca pentru greșelile mele Dumnezeu și acest neam românesc pe care-l voi iubi până când voi închide ochii. Pe trădătorii de țară, să-i mănânce viermii!”

De atunci nimeni nu a mai îndrăznit să-l provoace cu asemenea soi de întrebări care, vezi Doamne, ar fi trebuit să-l măgulească.

Generalul Gușă nu putea fi măgulit cu prefăcătorii. Era un om corect, integru, mândru și foarte apropiat de oameni, mai cu seamă de cei necăjiți.

Este incontestabil că generalul Gușă Ștefan rămâne pentru Armata României o figură emblematică, un adevărat punct de referință pentru generația noastră. Alături de alți bărbați ai țării, a pus mâna sigură pe cumpăna istoriei, înclinând-o în favoarea binelui țării sale. A fost prezent la ceasul istoriei.

Deosebirea dintre Dumnezeu și om este aceea că primul întruchiează perfecțiunea, iar cel de-al doilea, omul, deși este construit după chipul și asemănarea Lui, are atâta imperfecțiune. Omul poate să greșească, iar Dumnezeu are puterea de a ierta greșelile lui.

Haideți să rostim în gând Tatăl Nostru pentru generalul Ștefan Gușă! Am fi mai aproape de arhitectul universului dacă această divină și unică rugăciune a lumii, prin mesajul ei, ar fi rostită la sanctuarul de la Spătaru, unde acest bărbat se odihnește în pace pentru totdeauna.

Sunt convins că toți cei care l-au iubit sau l-au avut aproape, se roagă pentru sufletul său.

N-aș putea încheia fără să amintesc minunatele cuvinte ale lui Nicolae Iorga, marele dascăl al neamului românesc: „Oamenii mari se nasc în case mici”. Nimic mai adevărat.